

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันกับการเปิดรับข่าวสารและความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน” นี้ต้องการทราบสมมติฐานที่ว่า

1. เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด มีแนวโน้มไปในทางลบมากกว่าทางบวก
2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน
3. ปัจจัยทางครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความผูกพันกับศาสนา และการเปิดรับสื่ออื่นๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

โดยในงานวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการวิจัย 2 แบบ คือ

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษา ประเด็นหลักในการเสนอข่าว ภาพข่าว แหล่งข่าว การใช้คำ หรือ ข้อความเรียกนามแทนพระสงฆ์ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของพระสงฆ์ ในข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด

2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey) เพื่อศึกษา

- 2.1 ข้อมูลพื้นฐาน การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ ความผูกพันทางศาสนา ความคิดเห็นต่อการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ปัจจัยทางครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ และสื่อโทรทัศน์ ของกลุ่มตัวอย่าง

- 2.2 การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของ หนังสือพิมพ์ข่าวสด กับ ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

- 2.3 การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยอื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์ กับ ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

ทั้งนี้การวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ข่าวสดนั้นจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะทำการวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์ข่าวสดเพียงฉบับ

เดียว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 – วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ซึ่งจะทำให้การคัดเลือกเฉพาะชาวหน้า
หนึ่งที่เป็นชาวใหญ่ น่าสนใจ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และลงข่าวต่อเนื่องกันอย่างน้อย 3 วัน

ส่วนการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey) ได้ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่นั่งถือ
ศาสนาพุทธและอ่านหนังสือพิมพ์ข่าวสด โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental
Sampling) จำนวน 200 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง 100 คน และกลุ่มตัวอย่างที่
เป็นเพศชาย 100 คน

โดยผลการวิจัยสามารถสรุปตามสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อทดสอบ

สมมติฐานข้อที่ 1. เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด
มีแนวโน้มไปในทางลบมากกว่าทางบวก

พบว่า หนังสือพิมพ์ข่าวสดตั้งฉบับวันที่ 1 มกราคม 2543 – วันที่ 31 ธันวาคม
2543 ได้มีหัวข้อและวรรคหน้าในการเสนอข่าว เกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งที่เป็นชาวใหญ่ น่าสนใจ
เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และมีการลงข่าวต่อเนื่องอย่างน้อย 3 วัน รวมทั้งสิ้น 5 ข่าว คิดเป็น
จำนวน 32 ชิ้น นั้นเป็นประเด็นข่าวในด้านลบทั้งสิ้น

โดยหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้ให้ความสำคัญกับ ภาพข่าว มาก โดยได้ทำการลงภาพ
ข่าวเกือบเท่ากับความต้องการของจำนวนชิ้นข่าว หรือมากกว่า โดยมีข่าวที่ไม่ลงภาพข่าวเพียงข่าว
เดียวคือ การประพฤติผิดกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระยานฝั่งธนฯ รูปหนึ่งซึ่งมีความสามารถพูดได้
ถึง 10 ภาษา โดยการหลอกลวงเงินจากชาวบ้าน มีภรรยา และมีพฤติกรรมล่อลวงทางเพศจนติด
เอดส์ ซึ่งมีเจ้าอาวาสที่มีพฤติกรรมคล้ายกันปกป้องอยู่ ทั้งนี้ภาพที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้นำเสนอ
นั้นจะเป็นลักษณะภาพที่เป็นภาพ ณ ที่เกิดเหตุและมีความเด่นของบุคคลที่ตกเป็นข่าว ทั้งหมดรวม
25 ภาพ โดยพระสงฆ์ที่ตกเป็นข่าวเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงและมีตำแหน่งทางวงการสงฆ์ในระดับสูง เช่น
เจ้าอาวาสวัดศรีบุญเรือง เจ้าอาวาสวัดท่าช้าง เป็นต้น

หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้ใช้ แหล่งข่าว แวดล้อม ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์
ข่าวที่เกิดขึ้นในด้านลบเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นที่น่าสังเกตว่าหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้มีการใช้แหล่ง
ข่าวที่มีความเห็นในด้านลบที่ซ้ำ ๆ กัน จำนวน 3 แหล่งข่าว คือ ชาวบ้าน พระเถระชั้นผู้ใหญ่ และ
กรมศาสนา

ทั้งนี้ หนังสือพิมพ์ข่าวสด ได้มี การใช้คำ หรือ ข้อความเรียกนามแทนพระสงฆ์ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของพระสงฆ์ ในเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งส่วนใหญ่ในด้านลบ โดยเป็นที่น่าสังเกตว่าหนังสือพิมพ์ข่าวสดจะมีการใช้คำ หรือ ข้อความที่ซ้ำ ๆ กัน ในเนื้อหาข่าว คือ เบรต แสบ ลั่น ตุ่น บุคลิกภาพและพฤติกรรมของพระสงฆ์ คือ แหกตา จัดฉาก ตุ่น ยัดเยียด ขาย หลอกหลวง หาผลประโยชน์ ตุ่นขายพระ ตุ่นชาวบ้าน แก๊ง เสพเมถุน มั่วสุมสีกา เสพสุข เสพกาม มั่วผู้หญิง ซึ่งคำ หรือ ข้อความเหล่านี้ อาจเป็นการตอกย้ำการกระทำความผิดของพระสงฆ์ในข่าวที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนผู้รับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด คล้อยตามเนื้อหาข่าวมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นโดยสรุปในภาพรวมแล้วหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้มีการนำเสนอเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งไปในด้านลบทั้งสิ้น ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่า ยอมรับสมมติฐานในข้อที่ 1

2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey) เพื่อทดสอบ

สมมติฐานข้อที่ 2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

สมมติฐานข้อที่ 3. ปัจจัยทางครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความผูกพันทางศาสนาและการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

ข้อมูลพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย และ เพศหญิง มีจำนวนเท่ากัน ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน มีการศึกษาสูงสุดอยู่ที่ปริญญาตรี ทั้งนี้จะมีรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,001-20,000 บาท

และ กลุ่มตัวอย่างจะมี การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ในระดับปานกลาง โดยสาเหตุส่วนใหญ่ที่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์นั้น เนื่องจาก เพราะบังเอิญเปิดเจอ และมีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารแบบนาน ๆ ครั้ง

โดยกลุ่มตัวอย่างจะมี ความผูกพันทางศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยจะมีความผูกพันทางศาสนาในด้าน การดำเนินชีวิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนา เช่น การให้หลักธรรมะในพุทธศาสนาพูดคุยกับผู้อื่น การรักษาศีล 5 มากที่สุด รองมาคือการทำบุญตักบาตร การฟังเทศน์-ปฏิบัติธรรม การนั่งสมาธิ และมีความผูกพันทางศาสนามีน้อยที่สุดคือการไปวัดเพื่อทำบุญ

โดยในด้าน ความคิดเห็นที่มีต่อการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ของกลุ่มตัวอย่างนั้น สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าหนังสือพิมพ์ข่าวสดมี ผลกระทบในการเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ของหนังสือพิมพ์ข่าวสดต่อตนเอง มาก โดยเห็นว่าการเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่กระทำความผิดของหนังสือพิมพ์ข่าวสดนั้นจะทำให้ศรัทธาของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพุทธศาสนาน้อยลง มากที่สุด รองลงมาคือ การเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ของหนังสือพิมพ์ข่าวสดที่กระทำความผิด จะทำให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจวินัยของพระสงฆ์เพิ่มมากขึ้น และเห็นว่า จริยธรรมของหนังสือพิมพ์ข่าวสดในการเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้สะท้อนภาพของพระสงฆ์ที่กระทำความผิดตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือ เห็นว่าเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้เปิดโอกาสให้พระสงฆ์ที่ตกเป็นข่าวเรื่องกระทำความผิด ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้เห็นว่า ภาษาที่ใช้ในการรายงานข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด อยู่ในระดับปานกลาง คือไม่ได้เอนเอียงไปในด้านลบหรือด้านบวก และ ผลกระทบของการเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหนังสือพิมพ์ข่าวสดต่อสังคมหรือวงการพุทธศาสนา นั้นมีน้อย โดยเห็นว่าการเสนอข่าวพระสงฆ์ที่กระทำความผิดของหนังสือพิมพ์ข่าวสดทำให้พระสงฆ์ไม่กล้าทำผิดวินัยมากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ข่าวสดไม่ช่วยส่งเสริมภาพพจน์ที่ดีของพระสงฆ์ กับ การเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์กระทำความผิดเป็นบ่อนทำลายศาสนาทางอ้อม เท่ากัน

ส่วน ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน นั้น สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นทางศาสนา ในด้าน ความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนา มากที่สุด มี ความพึงพอใจในพระพุทธศาสนา มาก และมี ความยินดีเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาพุทธ มาก เช่นเดียวกัน ส่วน ความใส่ใจ ติดตาม ยึดมั่นในหลักศาสนาพุทธ ของกลุ่มตัวอย่างนั้นจะมีค่าน้อย

ซึ่งโดยค่าเฉลี่ยของความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนโดยรวมทั้งหมดจะอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง – มากที่สุด ทั้งสิ้น ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธนั้น มีเกณฑ์เฉลี่ยโดยรวมแล้วมีความเชื่อมั่นทางศาสนาในเกณฑ์ที่มาก

จากผลการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด กับ ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน นั้น พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด มีความสัมพันธ์กับ ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ในด้าน ความพึงพอใจในพระพุทธศาสนา ในระดับมาก ความยินดีเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาพุทธในระดับมาก และ ความใส่ใจ ติดตาม ยึดมั่นในหลักศาสนาในระดับปานกลาง โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.5 และ .001

ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าเมื่อประชาชนได้เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางแล้ว จะทำให้มีความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนในด้าน ความพึงพอใจในพระพุทธศาสนา และ ความยินดีเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาพุทธอยู่ในระดับมาก โดยจะมีความใส่ใจ ติดตาม ยึดมั่นในหลักศาสนาพุทธอยู่ในระดับปานกลาง แต่อีกนัยหนึ่งก็คือ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดที่โดยรวมที่อยู่ในระดับปานกลางนั้น ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนในด้านความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนาที่มีอยู่ในระดับมากที่สุดของประชาชนเลย ทั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่ตรงกับความคิดเห็นที่มีต่อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดที่ว่า เมื่อกลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดแล้ว จะทำให้ศรัทธาในพระพุทธศาสนาของกลุ่มตัวอย่างน้อยลงในระดับมาก

ทั้งนี้ผลจากการหาค่าความสัมพันธ์ดังกล่าวโดยรวมจะเป็นผลที่ยอมรับสมมุติฐาน
ในข้อที่ 2

ทั้งนี้ปัจจัยอื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ปัจจัยทางครอบครัว ปัจจัยทางเพื่อน ปัจจัยทางครู อาจารย์ ปัจจัยทางอาชีพ ปัจจัยทางฐานะทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางความผูกพันทางศาสนา และ ปัจจัยทางสื่อโทรทัศน์

จากผลการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า คนในครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะอ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด และจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดในเกณฑ์ปานกลาง

เพื่อน ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะอ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด โดยเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดในเกณฑ์ปานกลาง

ครู อาจารย์ ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ก็จะอ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด และ ครู อาจารย์ของกลุ่มตัวอย่างก็จะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดในเกณฑ์ปานกลาง เช่นเดียวกัน

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะประกอบ อาชีพ เป็นพนักงานเอกชน มี รายได้ อยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท และมี ความผูกพันทางศาสนา ในเกณฑ์น้อย

โดย ปัจจัยทาง สื่อโทรทัศน์ ของกลุ่มตัวอย่างนั้น ส่วนใหญ่เคย ชมรายการ ธรรมะทางโทรทัศน์ แต่ไม่บ่อย ซึ่ง เมื่อมีโอกาสชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์แล้วกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ก็จะมีกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญ ตักบาตร สวดมนต์ เท่าเดิม

และจากการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยอื่นนอกเหนือหนังสือพิมพ์ กับ ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน จะพบว่า ปัจจัยต่าง ๆ จะที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่น ทางศาสนาของประชาชนในแต่ละหัวข้อของความเชื่อมั่นทางศาสนาที่แตกต่างกันไป โดยทั้งนี้ ปัจจัยอื่นนอกเหนือหนังสือพิมพ์นั้น จะมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนอยู่ ในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ .001 ดังนี้คือ

ความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ในด้าน ความพึงพอใจในพระพุทธศาสนา กับ ปัจจัยอื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์

ปัจจัยอื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์

- ฐานะทางเศรษฐกิจ
 - ความผูกพันทางศาสนา
 - คนในครอบครัวอ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์
 - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์กับครอบครัว
 - เพื่ออ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์
 - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์กับเพื่อน
 - ครู อาจารย์ที่อ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์
 - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์กับ ครู อาจารย์
 - การชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์
 - ความถี่ในการชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์
 - การร่วมกิจกรรมทางศาสนาเมื่อชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์
- มีความสัมพันธ์
กับ
ความเชื่อมั่นทางศาสนา ของ
ประชาชน ในด้าน
ความพึงพอใจในพระพุทธ
ศาสนา

ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง ความผูกพันทางศาสนาปานกลาง คนในครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ อ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในระดับปานกลาง เคยชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์แต่ไม่บ่อย ซึ่งก็ไม่ได้ทำให้การร่วมกิจกรรมทางศาสนาเพิ่มขึ้นหรือลดลง ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนในด้าน ความพึงพอใจในพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ในด้าน ความยินดีเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาพุทธ กับ ปัจจัยอื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์

ปัจจัยอื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์

-	ฐานะทางเศรษฐกิจ	
-	ความผูกพันทางศาสนา	
-	คนในครอบครัวอ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์	
-	การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์กับเพื่อน	มีความสัมพันธ์
-	ครู อาจารย์ที่อ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์	กับ
-	การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์กับ ครู อาจารย์	ความเชื่อมั่นทางศาสนาของ
-	การชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์	ประชาชน ในด้าน
-	การร่วมกิจกรรมทางศาสนาเมื่อชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์	<u>ความยินดีเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาพุทธ</u>

ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง มีความผูกพันทางศาสนาปานกลาง คนในครอบครัวและครู อาจารย์ อ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในระดับปานกลาง เคยชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์แต่ก็ทำให้การร่วมกิจกรรมทางศาสนาเท่าเดิม โดยปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ได้ทำให้ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ในด้านความยินดีเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาพุทธนั้นอยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ในด้าน ความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนา กับ ปัจจัยอื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์

ปัจจัยอื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์

- อาชีพ	
- ฐานะทางเศรษฐกิจ	
- ความผูกพันทางศาสนา	
- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์กับเพื่อน	มีความสัมพันธ์กับ
- ครู อาจารย์ที่อ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์	ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ในด้าน
- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์กับ ครู อาจารย์	<u>ความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนา</u>
- การชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์	
- การร่วมกิจกรรมทางศาสนาเมื่อชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์	

ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานเอกชนเป็นส่วนใหญ่ มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง มีความผูกพันทางศาสนาปานกลาง ครู อาจารย์อ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์กับเพื่อนและครู อาจารย์ เคยชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์ แต่ก็ยังร่วมกิจกรรมทางศาสนาเท่าเดิมนั้น ทำให้ ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ในด้าน ความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนานั้นอยู่ในระดับมากที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ในด้าน ความใส่ใจ ติดตาม ยึดมั่นในหลักศาสนาพุทธ กับ ปัจจัยอื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์

ปัจจัยอื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์

- อาชีพ
 - ฐานะทางเศรษฐกิจ
 - ความผูกพันทางศาสนา
 - คนในครอบครัวแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อ
 - ชาวเกี่ยวกับพระสงฆ์
 - เพื่อนอ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์
 - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อชาวเกี่ยวกับ
 - พระสงฆ์กับเพื่อน
 - ครู อาจารย์ที่อ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์
 - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อชาวเกี่ยวกับ
 - พระสงฆ์กับ ครู อาจารย์
 - การชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์
 - ความถี่ในการชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์
 - การร่วมกิจกรรมทางศาสนาเมื่อชมรายการ
 - ธรรมะทางโทรทัศน์
- มีความสัมพันธ์
กับ
ความเชื่อมั่นทางศาสนาของ
ประชาชน ในด้าน
ความใส่ใจ ติดตาม ยึดมั่น
ในหลักศาสนาพุทธ

โดยทั้งนี้จะแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานเอกชน มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง มีความผูกพันทางศาสนาปานกลาง เพื่อนและครู อาจารย์ อ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อชาวเกี่ยวกับพระสงฆ์ระหว่างคนในครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ เคยชมรายการธรรมะทางโทรทัศน์แต่ไม่บ่อย ซึ่งเมื่อชมแล้วก็ยังมีการร่วมกิจกรรมทางศาสนาเท่าเดิม ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ในด้าน ความใส่ใจ ติดตาม ยึดมั่นในหลักศาสนาพุทธอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ผลจากการหาค่าความสัมพันธ์ที่กล่าวมาทั้งหมดจะเป็นผลที่ยอมรับสมมติฐานในข้อที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

ตามที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้มีการเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่ง ที่มีเนื้อหาไปในทางลบนั้น อาจเป็นเพราะ สังคมถือว่าพระสงฆ์จำเป็นต้องเป็นผู้ที่กระทำความดี ละเว้นความชั่ว เป็นตัวแทนที่คงไว้ซึ่งความดีงาม และ รักษาศีลธรรม เพื่อให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่ผู้พบเห็นเป็นปกติวิสัยอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อพระสงฆ์ได้กระทำความผิดขึ้น หนังสือพิมพ์ก็จำเป็นต้องนำเสนอข่าวสารเหล่านั้นเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบความเป็นไปของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าพระสงฆ์ที่ตกเป็นข่าวนั้นมีพฤติกรรม หรือ กระทำผิดอย่างไร ซึ่งข่าวพระสงฆ์กระทำผิดดังกล่าวนี้ถือว่ามีคุณค่าความเป็นข่าวสูง ตามมาตรฐานของความเป็นข่าวซึ่งประกอบด้วย ความชัดเจน ความก้าวหน้า ความหายหน้า ผลกระทบ ความเด่น ความใหม่ ปุณชนสนใจ ความรวดเร็ว ความใกล้ชิด และความมีเงื่อนงำ ประกอบกับหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์มักนำเสนอประเด็นเนื้อหาในเรื่องของปุณชนสนใจ (Human Interest) (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องในด้านลบเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน สอดคล้องกับที่ Sandra (1984) ได้กล่าวว่า หน้าหนึ่งเป็นหน้าที่สำคัญที่สุด เป็นเสมือนคู่มือสินค้าที่จะดึงดูดความสนใจของหนังสือพิมพ์ให้ผู้อ่านซื้อได้ทันที ในขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์ก็ทำหน้าที่ด้านการตลาดด้วย โดยหนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่เพื่อ 2 ประการ คือ 1. เพื่อขาย และ 2. เพื่อรักษาผลประโยชน์ของสังคม และการที่จะรักษาผลประโยชน์ให้สังคมได้อย่างเต็มที่ก็ต้องขายให้ได้มากที่สุดเช่นกัน (เครือวัลย์ ชัชกุล, 2534)

ทั้งนี้ภาพข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่เสนอในหนังสือพิมพ์ข่าวสด ที่ใกล้เคียงกับจำนวนชิ้นข่าวในแต่ละประเด็นนั้น อาจเป็นเพราะหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้ให้ความสำคัญกับข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ดังกล่าวมาก จึงต้องการนำเสนอภาพเกี่ยวกับตัวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดเพื่อให้ประชาชนเข้าใจ รับรู้ และได้เห็นภาพกิริยาอาการของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดนั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง และเมื่อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์กระทำผิด มีภาพข่าวประกอบก็จะทำให้ข่าวดังกล่าวยังมีความเด่นในเรื่องของการดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านได้เป็นอย่างดีมากยิ่งขึ้น ทั้งยังได้มีการใช้แหล่งข่าวที่มีความคิดเห็นไปในทางลบ มากกว่า ทางบวกถึงร้อยละ 70 ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าหนังสือพิมพ์ข่าวสดต้องการสื่อให้ประชาชนเห็นว่าพระสงฆ์ผู้ตกเป็นข่าวกระทำผิดนั้นกระทำผิดจริง โดยใช้ความต่อเนื่องในการขุดคุ้ยหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ข่าวที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาเขียนข่าวที่เจอหลักฐานชี้ชัดถึงการกระทำผิดมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงจำเป็นต้องหาแหล่งข่าวในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของแหล่งข่าวอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สำนักข่าวเองว่ามีความคิดเห็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง โดยเฉพาะแหล่งข่าวที่มีความคิดเห็นในด้านลบที่เป็นชาวบ้าน พระเถระชั้นผู้ใหญ่ท่านต่าง ๆ และกรมการศาสนา เพื่อสนับสนุนความน่าเชื่อถือในการเขียนข่าว และเพื่อให้ผู้อ่านแน่ใจได้ว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เป็นรายละเอียดของข่าวแต่ละข่าวที่ผู้

สื่อข่าวไม่ได้สร้างขึ้นมาจากหรือไม่ใช่เป็นความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวที่ทำการสอดแทรกลงไปในช่วงเอง (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539)

แหล่งข่าวที่มีความคิดเห็นในด้านลบเหล่านี้ เป็นแหล่งข่าวที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเนื้อหาข่าวได้เป็นอย่างดี เนื่องจากแหล่งข่าวที่มีความคิดเห็นในด้านลบเหล่านี้เป็นผู้ที่มีตำแหน่งและชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในวงการสังคมและวงการพุทธศาสนา ซึ่งจะเห็นได้ว่าแหล่งข่าวต่าง ๆ จะเป็นผู้ที่มีตำแหน่งสูงทั้งสิ้น และเมื่อผู้รับสารได้อ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์แล้วก็อาจทำให้คล้อยตามในเนื้อหาที่พยายามชี้ให้เห็นถึงความผิดของพระสงฆ์ที่ตกเป็นข่าวได้

สิ่งเหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการพยายามชักจูงผู้อ่านของหนังสือพิมพ์ข่าวสดให้มีความคิดเห็นที่คล้อยตามในเรื่องของการกระทำผิดของพระสงฆ์ที่เกิดขึ้นโดยพยายามหาข้อมูลจากแหล่งข่าวที่มีความคิดเห็นในด้านลบที่เป็นผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานระดับสูงในสังคมหรือวงการศาสนา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดูเหมือนว่าจะมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งในส่วนนี้เองหนังสือพิมพ์ข่าวสดไม่ได้พยายามที่จะเสนอเนื้อหาข่าว ที่มีความสมดุล และ เที่ยงธรรม (Balance and Fairness) ตามหลักของคุณภาพของความเป็นข่าว ที่ประกอบด้วย ความเป็นกลาง (Objective) ความถูกต้อง (Accuracy) ความสมดุล (Balance) ความเป็นปัจจุบัน (Currency) และความกระชับและชัดเจน (Conciseness and Clearness) ซึ่งการรายงานข่าวที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคมทั่ว ๆ ไป ที่ดั้นด้นจำเป็นต้องนำเสนอประเด็นสำคัญ ๆ (Essential Points) ที่คู่กรณีสามารถแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่มีความสมดุลกัน ซึ่งในกรณีของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มคน ถูกผู้อื่นวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมแล้ว ข่าวที่ดีมีคุณภาพต้องให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลหรือกลุ่มคนนั้นได้มีโอกาสโต้แย้งข้อกล่าวหาด้วย

ถึงแม้ว่าแหล่งข่าวจะเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะช่วยชี้แนะให้ผู้สื่อข่าวได้ทราบว่าจะควรจะทำข่าวอย่างไร แต่แหล่งข่าวเองก็มีอิทธิพลที่ผู้สื่อข่าวควรระวังด้วยเช่นกัน แหล่งข่าวคือผู้ที่ผู้สื่อข่าวต้องไปพบเพื่อไปสัมภาษณ์ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้นข้อมูลข่าวส่วนใหญ่ที่ได้รับจากแหล่งข่าวจึงขึ้นอยู่กับความร่วมมือที่แหล่งข่าวมีให้กับผู้สื่อข่าวด้วย และหากแหล่งข่าวหรือผู้สื่อข่าวมีอคติ (Bias) ต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าวแล้ว ก็จะมีผลทำให้ข้อมูลข่าวสารในบางเรื่องถูกอำพราง (Suppress) เอาไว้ ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้สื่อข่าวเองเป็นคนปิดบังข้อมูลข่าวสารนั้น หรืออาจเป็นเพราะแหล่งข่าวเองเป็นผู้ปิดบังเอาไว้ ดังนั้นในการรายงานข่าวผู้สื่อข่าวจึงจำเป็นต้องรับผิดชอบในการรายงานข่าวของตน โดยการสลัดความเป็นอัตวิสัย (Subjective) ออกไปและยึดถือความเป็นนาวิสัย (Objective) เป็นที่ตั้ง และพยายามรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยไม่บิดเบือนหรือชี้นำ (Distort) และปราศจากอคติ (Bias) และความรู้สึกส่วนตัวของผู้สื่อข่าว ซึ่งหากแหล่งข่าวหรือผู้

สื่อข่าวมีอคติต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าวแล้วนั้น ข้อมูลที่ได้ก็จะกลายเป็นข้อมูลที่ไม่เที่ยงธรรม ซึ่งมีผลทำให้การรายงานข่าวไม่ถูกต้องไปด้วย (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539)

ทั้งนี้สำหรับแหล่งข่าวที่มีความเห็นในด้านบวก ที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้ทำการสัมภาษณ์นั้น จะมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับแหล่งข่าวที่มีความเห็นในด้านลบ ซึ่งแหล่งข่าวที่มีความเห็นในด้านบวกนั้นส่วนใหญ่ก็คือนักข่าว และเมื่อผู้ตกเป็นข่าวได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองในเนื้อหาข่าวก็ยิ่งกลายเป็นการแก้ตัวในการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็อาจทำให้ผู้อ่านข่าวนั้นรู้สึกว่าคุณหนังสือพิมพ์ข่าวสดเองได้ให้โอกาสกับผู้ตกเป็นข่าวในการชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้วเช่นกัน

ส่วนการใช้คำหรือข้อความเรียก นามแทนพระสงฆ์ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของพระสงฆ์ ในข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ที่เป็นการใช้คำหรือข้อความในด้านลบเป็นส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 91.22 นั้น อาจเป็นสิ่งที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้พยายามตอกย้ำให้เห็นถึงพฤติกรรมกระทำความผิดของพระสงฆ์ผู้ตกเป็นข่าวว่ามีความผิดจริง โดยนามแทนพระสงฆ์ที่ใช้เรียก คือ เปรด แสบ โฉน ต้น นี้ จะแสดงให้เห็นถึงความไม่เคารพในพระสงฆ์ที่อาจทำให้ผู้อ่านข่าวรู้สึกไม่เคารพในตัวพระสงฆ์ได้เช่นเดียวกัน

F. DeSaussure (1996) ได้กล่าวว่า สื่อมวลชนได้วาดภาพแห่งความเป็นจริงของข่าวสารขึ้นมาและทำการถ่ายทอดเผยแพร่ออกไปในรูปแบบของภาษา เช่น ภาษาเขียนของสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งก็หมายความว่า สื่อได้นำพาผู้รับสารให้เข้าสู่ความเป็นจริงใน Version ที่ผู้ส่งสารต้องการ โดยในขั้นแรกสื่อมวลชนจะทำการสร้างความเป็นจริง (Social Construction of Reality) ของกลุ่มบุคคลประเภทหนึ่งขึ้นมา และหลังจากนั้นขั้นตอนที่สองคือการเผยแพร่ถ่ายทอดความเป็นจริงใน Version ที่บรรดาสื่อมวลชนสร้างขึ้นมาให้แก่กลุ่มผู้รับสาร และหากกระบวนการสร้างและถ่ายทอดนี้ประสบความสำเร็จก็จะทำให้เกิดระบบความหมายร่วม (shared meaning) ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร หรืออาจจะกล่าวได้ว่าผู้ส่งสารสามารถทำให้ผู้รับสารมาร่วมรับรู้ความหมายเดียวกับที่ผู้ส่งสารต้องการได้

การที่ผู้ส่งสารจะสามารถใช้กลยุทธ์ดังกล่าวเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น มีเงื่อนไขที่เป็นตัวกำหนดไว้ประการหนึ่ง (precondition) คือ ผู้ส่งสารนั้นต้องมีอำนาจอย่างน้อยเพียงใด ซึ่งอำนาจที่ให้แก่ผู้ส่งสารในการสร้างและถ่ายทอดความเป็นจริงผ่านกลไกทางภาษานั้นจะแปรเปลี่ยนไปตามวัฒนธรรมของแต่ละสังคม โดยในสังคมปัจจุบันวัฒนธรรมของสังคมสมัยใหม่ได้มอบอำนาจดังกล่าวให้แก่สถาบันสื่อมวลชน ในการที่จะใช้ภาษาของตนเอง สถาปนาสถานะภาพของนาย ก. ที่ไม่มีใครเคยรู้จัก ให้กลายเป็นคนโด่งดัง (ทั้งในด้านดีและด้านไม่ดี) ได้ในเพียงชั่วข้ามคืน ซึ่งนั่นก็คือ

พลังอำนาจของสื่อในการให้ Status Conferral อันจะมีผลทำให้ ความเป็นจริงเกี่ยวกับนาย ก. เปลี่ยนแปลงไป

ซึ่งโดยหลักการแล้ว ภาษาที่ใช้ในสื่อมวลชนจะต้องแสดงออกถึงความปราศจากอคติของหนังสือพิมพ์ คือไม่ใส่ความคิดเห็นลงไปด้วย แต่ถ้าจะสะท้อนหรือชี้นำด้วยการจุดประเด็นขึ้นก็ยอมไม่ผิด เพราะนั่นคือการสร้างบุคลิกเฉพาะของหนังสือพิมพ์ (วิลาสินี พิพิธกุล, 2541)

แต่จากกรณีข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ ดูเหมือนหนังสือพิมพ์จะพยายามสร้างความเห็นร่วมจากผู้อ่านมากเกินไป จนออกจะหลงลืมบุคลิกตามมาตรฐานวิชาชีพ บางครั้งก็เกือบ ๆ จะตัดสินใจผิดถูกให้ทันที ซึ่งในเรื่องของความเป็นกลางหรือภาววิสัย (Objective) คือการไม่ใส่ความคิดเห็นลงไปในพาดหัวข่าวนั้น ได้มีผลงานวิจัยของ อรพรรณ มูลจันทร์ วิทยานิพนธ์บัณฑิตศึกษามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2536 ระบุว่า ร้อยละ 72 ของพาดหัวข่าว ล้วนแต่ใส่ความคิดเห็น หรือถ้าจะกล่าวให้เห็นชัดขึ้นก็คือในพาดหัวข่าวทุก ๆ 10 ชิ้น มีเพียง 3 ชิ้นเท่านั้นที่เป็นกลาง โดยพบว่า หนังสือพิมพ์ที่พาดหัวข่าวไม่เป็นกลางที่สุด คือ ไทยรัฐ ร้อยละ 86 ตามมาด้วยข่าวสด ร้อยละ 83 นอกนั้นจะไล่ตามคุณลักษณะและประเภทของหนังสือพิมพ์

จริงอยู่ที่หนังสือพิมพ์ต้องทำหน้าที่หลัก นั่นคือการตรวจสอบรัฐบาล และกลุ่มบุคคลสาธารณะ แต่ทว่าภายในวัฒนธรรมทางสังคมแบบไทย ๆ นั้น การทำหน้าที่ตรวจสอบจนล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของหนังสือพิมพ์ยังเป็นสิ่งที่ยอมรับกันไม่ได้ ในขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์เองก็ยังอยู่ในสภาพกำกวมระหว่าง ความรับผิดชอบต่อผู้อ่าน ต่อวิชาชีพ และต่อสถานะทางธุรกิจ การโต้แย้งเรื่องความเหมาะสมของการพาดหัวข่าวกรณี พระยันตระจึงได้จุดคำถามไว้กับสาธารณชนมากมายว่า หนังสือพิมพ์ควรมีขอบเขตในการทำหน้าที่ตรวจสอบหรือไม่ และที่สำคัญก็คือ การวิพากษ์วิจารณ์ คือความข้อเท็จจริงใด ๆ ก็ดีนั้น ควรตั้งอยู่บนวัฒนธรรมและหลักการของการวิจารณ์มากเพียงใด

ทั้งนี้โดยหลักการการวิจารณ์นั้นจำต้องเน้นหนักว่า ต้องเป็นการนำเสนอความคิดเห็นที่ชัดเจนโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง การแสดงเหตุผลและข้อโต้แย้งต้องนำเสนอและใช้ภาษาที่เหมาะสม มีน้ำหนัก เป็นทางการ อันแสดงถึงจริงจัง ตลอดจนคุณธรรมของผู้เสนอ

การที่หนังสือพิมพ์ต่างชี้แจงว่าการนำเสนอข่าวโดยเฉพาะการชี้นำด้วยภาษาพาดหัวนั้น ขอให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจว่า ละเมิดและผิดจรรยาบรรณหรือไม่ ย่อมถูกต้องในหลักการและเป็นทางออกที่สามารถยอมรับได้อยู่ แต่อยากให้หนังสือพิมพ์ได้พิจารณาเพิ่มความถี่ถ้วน

ในเรื่องของการวิจารณ์และรสนิยมที่ปรากฏในวิวาทะต่าง ๆ เข้าไปด้วย เพื่อไม่ให้พาดหัวข่าว ซึ่งมีนักวิชาการท่านหนึ่งเปรียบเปรยแบบทำใจว่า เป็นลูกโป่งพองลมแต่มีสติของหนังสือพิมพ์ที่ชักพาเอามาตรฐานทางวิชาชีพให้หลุดลอยไป

ทั้งนี้ภาพที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดพยายามสื่อในข่าวให้เห็นถึงภาพโดยรวมของพระสงฆ์ที่ออกมาในด้านลบ ซึ่งประชาชนเองก็ให้ความเชื่อถือ และไม่รู้ลึกถึงความรุนแรงของข่าวในการใช้ภาษาหรือการเสนอเนื้อหาข่าวที่โหดเหี้ยมไปในด้านลบของหนังสือพิมพ์ แต่กลับได้รับการยอมรับจากคนในสังคมแทนการต่อต้าน สิ่งนี้เป็นดัชนีชี้ให้เราสามารถวิเคราะห์ถึงภาพรวมของสังคมไทยในปัจจุบันที่เกิดขึ้นว่า สังคมของเรากำลังยอมรับและยินดีที่จะให้เกิดการทำลายอนาคตของคน ๆ หนึ่งเกิดขึ้น ซึ่งเราอาจเปรียบเทียบการกระทำดังกล่าวได้กับการที่ฆาตกรคนหนึ่งสังหารเหยื่อแล้ว เหยื่อนั้นยังไม่ตาย หลังจากนั้นก็มีฆาตกรอีกคนหนึ่งเข้ามาสังหารเหยื่อนั้นซ้ำอีก ต่างกันเพียงแต่ฆาตกรคนแรกนั้นอาจเป็นผู้ที่ต้องได้รับโทษตามกฎหมาย แต่ฆาตกรคนหลังนั้นลอยนวลและยืนเด่นเป็นสง่าในสังคมต่อไป เพราะการฆ่าของฆาตกรคนหลังนั้นสังหารเหยื่อทางอ้อมที่บาดลึกลงไปในชีวิต เหยื่อนั้นอาจไม่ตายแต่อาจจะพิการเจ็บปวดทรมานไปตลอดชีวิต (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543)

เหตุการณ์ดังกล่าวได้สะท้อนว่าสังคมมีปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาทางด้อยจิตสำนึกเชิงจริยธรรมด้านการเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นซึ่งแสดงออกใน 2 ด้าน คือ

1. ด้านสื่อมวลชน

เราจะพบว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากสื่อมวลชนบางส่วนนั้น ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของระบบกลไกภายในสื่อมวลชนเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของจริยธรรมในจิตใจของแต่ละคนด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่ยังเด็ก โดยผ่านการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว สถานศึกษา สภาพแวดล้อม ของคนที่เป็นสื่อมวลชนเอง ซึ่งกว่าเขาจะเข้ามาสู่ความเป็นสื่อมวลชนภายใต้กรอบของความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เขาย่อมได้รับการบ่มเพาะจิตสำนึกเชิงจริยธรรมในลักษณะเดียวกัน ทั้งในลักษณะที่ถูกต้องและบกพร่องมาแล้ว ซึ่งส่งผลให้สื่อมวลชนแสดงออกในการนำเสนอข่าว ทั้งในลักษณะที่มีจิตสำนึกเชิงจริยธรรมที่ดีและในลักษณะที่มีข้อบกพร่อง สื่อมวลชนบางส่วนที่มีข้อบกพร่องในจิตสำนึกเชิงจริยธรรมก็อาจนำเสนอข่าวใน 3 ลักษณะที่สังเกตได้ง่าย ๆ คือ

- สื่อมวลชนไม่เคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล
- สื่อมวลชนขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- สื่อมวลชนดำเนินงานเพื่อเพียงธุรกิจสื่อตามกลไกของตลาด

2. ด้านประชาชนผู้อ่าน

เราพบว่าประชาชนในสังคมผู้รับข่าวสารนั้น ส่วนใหญ่พึงพอใจกับการเสนอข่าว และภาพข่าวที่สะท้อนออกถึงความรุนแรง และพึงพอใจกับการที่ได้ฟังหรืออ่านคำบรรยาย หรือ เห็นภาพ (แม้ไม่ชัดเจน) ของคนที่ตกเป็นเหยื่อ และเหตุผลทางการตลาดที่ทำให้หนังสือพิมพ์ จำหน่ายได้ประการหนึ่งคือ ภาพ ที่แสดงเหตุการณ์อย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา เห็นชัดว่าเกิดอะไร ขึ้น เพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นเรื่องราวของผู้อื่นอย่างขาดจิตสำนึกในลักษณะ ใจเขาใจ เรา เพราะถ้าไม่มีภาพชนิดนั้น ยอดขายของหนังสือพิมพ์นั้นก็อาจตกได้ อันเป็นเหตุให้หนังสือพิมพ์นิยมเสนอข่าวลักษณะดังกล่าวเพื่อให้สามารถรักษารฐานลูกค้าของตนไว้ได้ เราสามารถสรุป การแสดงออกถึงปัญหาความด้อยทางจิตสำนึกเชิงคุณธรรมด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

- ประชาชนมีแนวโน้มในการยอมรับความรุนแรงที่เกิดขึ้นในเนื้อหาข่าวมากขึ้น (อ้างอิงผลการสำรวจความคิดเห็น ที่มีต่อการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ใน หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม ในด้านภาษาที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดใช้ในการรายงานข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ ที่มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย=2.72)
- ประชาชนขาดความเห็นอกเป็นใจผู้อื่น (อ้างอิงผลการสำรวจความคิดเห็น ที่มีต่อการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ใน หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดโดยรวม ในด้านผลกระทบจากการเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ต่อสังคม หรือวงการพระพุทธศาสนา ที่มีค่าอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย =2.45)

สิ่งที่น่าสะท้อนความคิดประการหนึ่งก็คือ การใช้เหตุผลที่ถูกต้องของคนในสังคม เริ่มลดน้อยถอยลงอย่างน่าเป็นห่วง คนในสังคมส่วนใหญ่ไม่ได้ให้น้ำหนักมากในการตัดสินใจที่จะ ดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและดีงาม เท่ากับการตอบสนองความต้องการของตนเองตามอารมณ์ความรู้สึกและความปรารถนาอยากรู้อยากเห็นในจิตใจ การตอบสนองความพึงพอใจของตนเอง หรือ ของผู้อื่น หลายครั้งจึงนำไปสู่ผลร้ายในบั้นปลาย แม้อาจดูเหมือนตนเองและคนรอบข้างจะได้รับผลดี แต่ทว่ากลับละเลยคนอื่น ๆ หรือสังคมรอบข้างที่ต้องรับผลกระทบในมุมลบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

แต่ทั้งนี้แม้ว่าผู้รับสารจะมีความคิดเห็นที่คล้อยตามการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ก็เป็นที่น่าแปลกใจว่าความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนก็ยังคงอยู่ในเกณฑ์มากอยู่ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ความเชื่อในศักยภาพที่จะสามารถสร้างผลกระทบได้อย่างมหาศาลของสื่อมวลชน (Impact Theory) นั้นจะมีอิทธิพลได้ก็ต่อเมื่อต้องไหลผ่านไปสู่บุคคลที่ทำหน้าที่คล้ายเป็นสถานีถ่ายทอดคลื่นกรองก่อนที่จะไหลผ่านไปสู่มวลชน ที่เรียกว่า

ทฤษฎีการไหลสองจังหวะ (Two-step Flow of Information) อธิปถมมากน้อยของสื่อจึงขึ้นอยู่กับ การประสานกันระหว่างสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

โดยในขั้นแรก "สื่อบุคคล" นั้นจะหมายถึงผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกชุมชน เช่น แพทย์ นักวิชาการ ฯลฯ แต่ในขั้นต่อมา พบว่าบุคลากรแผนใหม่เหล่านี้ยังขาดรากฐานทางวัฒนธรรมซึ่งมีผลกระทบในด้านการสื่อสาร เช่น ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) ช่องว่างทาง ภาษา ฯลฯ ดังนั้นแนวคิดเรื่อง สื่อบุคคล จึงมุ่งมองไปเป็นบุคลากรที่เป็นคนในวงการชุมชนเอง เช่น พระสงฆ์ ซึ่งจากงานวิจัยหลายชิ้นได้กล่าวถึงบทบาทและประสิทธิภาพของพระสงฆ์ในการ ช่วยเหลือพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของชุมชน เช่น กรณีการ์ โอมุเณ (2526) ได้ศึกษาเรื่อง "บทบาท ของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสหบาลข้าว หมู่บ้านท่าสว่าง อ. เมือง จ. สุรินทร์" พรรณนิภา วงษ์มิตร (2540) เรื่อง "บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนากับการมี ส่วนร่วมของประชาชนในโครงการธรรมรักษินีเวศน์" เป็นต้น

คุณสมบัติของพระสงฆ์ที่มีอยู่จึงสามารถส่งผลถึงการยอมรับหรือมีส่วนร่วมของ ประชาชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งก็จะเป็นไปตามทฤษฎี Two-step Flow ที่สำคัญ 3 หัวข้อคือ

1. ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) อันเป็นคุณสมบัติของผู้นำทางความ คิดได้มา เนื่องจากการพิสูจน์ตัวเองอย่างยาวนานว่า ได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน นอกจากนั้นเนื่องจากสถานภาพแห่งความเป็นสงฆ์ทำให้มีความบริสุทธิ์และเสียสละมากกว่าบุคคล ทั่วไป

2. ความน่าเชื่อถือ (Credibility) อันเป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับความเชี่ยวชาญในประเด็นปัญหาของชาวบ้าน ในประเด็นนี้แม้ว่าพระสงฆ์จะไม่มี ความเชี่ยวชาญในเรื่องการ พัฒนาเศรษฐกิจ โรคเอดส์ เท่าผู้เชี่ยวชาญภายนอก แต่จุดเด่นที่พระสงฆ์มีอยู่คือ เป็นผู้เข้าใจ ปัญหาของชาวบ้านอย่างแท้จริงเพราะคลุกคลีอยู่กับชาวบ้านมาโดยตลอด

3. มีทักษะในการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ซึ่งพบได้ในพระสงฆ์เกือบทุกรูปที่ สามารถทำงานได้สำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานพัฒนานั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงชาวบ้านทั้งด้าน ความรู้สึกและความเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก และการกระทำ จึงต้องอาศัยการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพเป็นสำคัญ

เมื่อนำคุณสมบัติทั้ง 3 ข้อ มาเทียบระหว่าง พระสงฆ์ กับ สื่อมวลชนแล้ว จะ เห็นได้ว่า สื่อมวลชนตกเป็นรองพระสงฆ์แน่นอน ซึ่งสื่อมวลชนนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงประชาชน ได้เพียงในระดับความรู้ ความเข้าใจ (Knowledge) เท่านั้น และมักให้ผลไม่แน่นอนในเรื่องของ

อารมณ์ ความรู้สึก (Affection) และมักจะหวังผลไม่ได้เลยในระดับของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งสำหรับกรณีของพระสงฆ์นั้นสามารถหวังผลได้ถึงระดับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการเข้ามามีส่วนร่วม

ดังนั้นแล้วข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในด้านลบนั้นจึงสามารถสร้างได้เพียง ความรู้ความเข้าใจที่สามารถก่อให้เกิดความคล้อยตามแก่ประชาชนผู้รับข่าวสารเท่านั้น ซึ่งในส่วนของความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ซึ่งเป็นส่วนของความรู้สึก หรือ พฤติกรรมนั้น ก็ยังอยู่ในเกณฑ์มากอยู่นั่นเอง

แต่ในทางกลับกันอีกแง่มุมหนึ่งนั้น จะเห็นได้ว่า หนังสือพิมพ์ข่าวสดเองก็ยังไม่สามารถค้นหาความจริงของเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจในเหตุการณ์ข่าวที่เสนอออกไปได้อย่างแท้จริง เช่น กรณีพระครูธรรมธรวันชัย ดาวโร (นายวันชัย อุ่นทรัพย์) ซึ่งชมรมชาวพุทธสากล แห่งประเทศไทยได้จัดการสัมมนาทางวิชาการ ประกอบวีดิทัศน์ เรื่อง เบื้องหลังการทำลายศรัทธา ในพระพุทธศาสนา ในวันเสาร์ที่ 9 ธันวาคม 2543 ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อชี้แจงให้เห็นถึงเรื่องราวความเป็นมาต่าง ๆ ในกรณีพระครูธรรมธรวันชัย ดาวโร ที่เกิดขึ้น โดยชมรมชาวพุทธได้ตั้งข้อสังเกตว่า วีดิโอเทปที่บันทึกจากข่าวภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ในคืนวันที่ 29 ตุลาคม 2543 นั้นเป็นการจัดฉากในบางส่วนของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีหรือไม่ และการนำเสนอข่าวตามคำกล่าวอ้างของกรมการศาสนานั้น ยังมีบางส่วนที่ไม่ชัดเจน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าข่าวที่เสนอออกมาในด้านลบนั้นไม่ได้ถูกต้องครบถ้วนทั้งหมด

ทั้งนี้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการศาสนา พระเถระชั้นผู้ใหญ่ หรือแม้กระทั่งสื่อต่าง ๆ เองควรมีหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์ เนื่องจากพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่มีความสำคัญยิ่ง แต่ข่าวที่เสนอออกมานั้นกลับให้ข้อมูลที่บิดเบือนด้านลบออกสู่สายตาประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งยิ่งจะเป็นการตอกย้ำลงไปจิตใจได้สำนึกของประชาชนว่า พระสงฆ์ที่ตกเป็นข่าวนั้นกระทำความผิดจริง ทำให้ศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่มีอยู่นั้นลดน้อยถอยลง ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วประชาชนไม่สามารถทราบได้เลยว่าความจริงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นอย่างไร

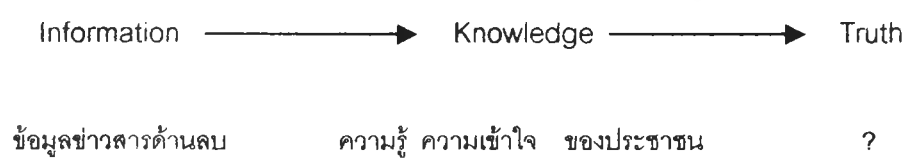
อีกกรณีหนึ่งก็คือ กรณีวัดพระธรรมกาย การขึ้นคัดเอาที่ทำพิธีอุทิศเงิน 1 ล้านบาท ของวัดพระธรรมกายที่จัดต่อหลักพระพุทธศาสนา เนื้อข่าวนั้นจะพยายามให้เห็นว่าวัดพระธรรมกายไม่เชื่อในพระไตรปิฎกที่กล่าวว่า นิพพานเป็นอนัตตา ซึ่งในความเป็นจริงแล้วก็ยังมีใครทราบหรือนิพพานนั้นแท้จริงแล้วเป็นอนัตตา หรือ อนัตตาทันแน่ ดร.สมภาร พรหมทา แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ชมรมชาวพุทธสากลแห่งประเทศไทย, 2542) ได้กล่าวว่า พระไตรปิฎกไม่

มีระบุเรื่องนิพพานเป็นอนัตตาเลย ไม่ว่าจะในสูตรใด แต่มีในคัมภีร์บริวาร ซึ่งปกติผู้เป็นบัณฑิตจะไม่เอามาใช้อ้างอิงเพราะไม่มีใครเชื่อถือในทางสากล ซึ่งเนื้อหาข่าวในหนังสือพิมพ์ข่าวสดก็ยังมี การเสนอเรื่องนิพพานเป็นอนัตตาเท่านั้น ดังนั้นการที่วัดพระธรรมกายเชื่อถือในแบบอื่นจึงเป็นการขัดต่อหลักพุทธศาสนาตามที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดเสนอนั่นเอง

เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับวัดพระธรรมกายไม่ว่าจะเป็นเรื่องของนิพพานต้องเป็นอนัตตาหรือในด้านอื่น ๆ มักเป็นเรื่องที่เสียหายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งในขณะเดียวกันก็ยังมีชาวต่างประเทศอีกจำนวนหนึ่งที่มองวัดพระธรรมกายในแง่ดี แต่ไม่เคยถูกนำเสนอในสื่อมวลชนเลย เช่น กลุ่มชาวต่างชาติที่มาร่วมงานวันมาฆบูชา ซึ่งได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับวัดนี้ด้วยความชื่นชม

เช่น Mr.Bob Mawson (ประเทศสหรัฐอเมริกา) กล่าวว่า “เหตุการณ์ในคำคืนนี้ช่างเป็นภาพที่น่าตื่นตาตื่นใจอะไรเช่นนี้ ผมได้อยู่และได้มาทำงานในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และพบในสิ่งที่น่าตื่นตาตื่นใจมากมาย เจดีย์ที่กำลังก่อสร้างอยู่นี้จะเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อมวลมนุษย์ที่แสวงหาสัจธรรมของชีวิตได้มาเคารพสักการะนานับศตวรรษ และผมรู้สึกมีความสุขมากที่ได้มาร่วมงานมาฆบูชาที่วัดพระธรรมกาย” ซึ่งเจดีย์ที่กำลังก่อสร้างดังกล่าวก็ได้ตกเป็นเป้าแห่งการโจมตีอย่างรุนแรงของสื่อมวลชนไทยตลอด 2 ปีที่ผ่านมา

ทั้งนี้ในความเป็นจริง ไม่ว่าสื่อมวลชนหรือสังคมก็ยังไม่มีการทราบดีว่าความจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในเนื้อหาข่าว และการวิเคราะห์แง่มุมต่าง ๆ ของเนื้อหาข่าวที่เกิดขึ้นนั้น อะไรคือสิ่งที่ถูกต้อง และความจริงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นอย่างไร แต่ผลที่ปรากฏออกมาแน่นอนอย่างหนึ่งก็คือความรู้สึกของประชาชนที่เชื่อในเนื้อหาข่าวที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้นำเสนอออกมาว่า พระสงฆ์ที่ตกเป็นชาวนั้นกระทำความผิดจริง และวัดพระธรรมกายได้กระทำความผิดในแทบทุกด้าน ซึ่งนำมาสู่การตั้งคำถามต่อไปว่า สื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวสาร (Information) ต่อสาธารณะ แต่ข่าวสารนั้นนำไปสู่ความรู้ (Knowledge) และความจริง (Truth) หรือไม่?

หนังสือพิมพ์ข่าวสดสามารถทำให้ผู้รับสารมีการสร้างความเป็นจริงให้กลายเป็นโลกแห่งความหมาย (World of Reality) กล่าวคือสารที่ผู้รับสารทั่วไปได้รับเกี่ยวกับข่าวพระสงฆ์นั้นสามารถรับได้เพียงบางส่วนที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดพยายามเสนอออกมาให้ประชาชนผู้รับสารได้รับทราบเพียงด้านเดียวคือด้านลบนั้น จะทำให้ผู้รับสารกำหนดความหมายและอธิบายการณต่าง ๆ

ที่เกิดขึ้นว่าจะต้องแสดงออกและยอมรับความเป็นจริงที่ถูกสร้างขึ้นนั้นอย่างไร โดยในส่วนใหญ่แล้วก็จะคล้อยตามสารที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้พยายามสร้างขึ้น ซึ่งความเป็นจริงที่ผู้รับสารได้สร้างขึ้นเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในด้านลบนั้น ก็จะกลายเป็นความเป็นจริงทางสังคมที่ผู้คนทั่วไปยอมรับนั่นเอง

อาจารย์วลาสิณี พิพิฑกุล ประจำภาควิชาการหนังสือพิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2539) ได้กล่าวตำหนิบทบาทของหนังสือพิมพ์ไทยว่า การวิพากษ์วิจารณ์หรือการตัดสินใจต่าง ๆ ยังขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของหนังสือพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ แทนที่จะเปิดกว้างรับฟังประชาคมติ และความคิดจากสาธารณชน ทำให้บทบาทของหนังสือพิมพ์เป็นฝ่าย "ชี้นำสังคม" การที่หนังสือพิมพ์เลือกประเด็นปัญหามานำเสนอนั้นเท่ากับบอกกล่าวสาธารณชนให้สนใจและตื่นตัวในประเด็นที่ตนต้องการ จึงทำให้ละเลยปัญหาทางสังคมที่สำคัญ ๆ ไปมากมาย งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าข่าวพระสงฆ์ขึ้นอยู่กับการตั้งข้อสมมติฐานและการตัดสินใจของนักหนังสือพิมพ์ที่กำลังทำการชี้นำสังคมไปในทิศทางที่ตนต้องการ และในท้ายที่สุดสังคมก็ไม่สามารถทราบได้ว่าความจริงคืออะไร

การที่หนังสือพิมพ์ได้ให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากเกินไป โดยมีการรายงานข่าวแบบตีความ (Interpretative Reporting) มากกว่าการรายงานข่าวทางวิทยาศาสตร์ (Precision Journalism) (สมควร กวียะ, 2532) กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ข่าวสดได้รายงานข่าวตามแบบเรื่องราวที่เกิดขึ้นโดยการตีความหรืออธิบาย ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลที่โอนเอียงไปในด้านลบเกี่ยวกับพระสงฆ์ผู้ตกเป็นข่าว การรายงานข่าวแบบตีความนี้ได้ทำให้เกิดข้อโต้เถียงถึงความเที่ยงตรง (Objectivity) ของข่าวว่าจะมีมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ข่าวประเภทนี้ควรมีลักษณะเนื้อหาที่ให้ความจริง ความเข้าใจในความหมายของเหตุการณ์ปัจจุบันของผู้อ่านเท่าที่จะทำได้ โดยไม่ใส่ความคิดเห็นส่วนตัว หรือเป็นการตัดสินใจของผู้เขียนลงไปเป็นอันขาด

การที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดจึงทำให้ข่าวส่วนใหญ่เป็นเรื่องของเหตุการณ์รายวันและความขัดแย้งระหว่างบุคคล และกลุ่มบุคคล มากกว่าที่จะหันมาตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพปัญหาของสังคมจริง ๆ ซึ่งแนวคิดเรื่องการตรวจสอบสื่อมวลชนภายใต้สังคมประชาธิปไตยที่ได้หยิบยกขึ้นมาพูดบ่อยครั้งนั้น ได้ให้ข้อสรุปว่า สื่อมวลชนควรตรวจสอบกันเอง ไม่ว่าจะในรูปแบบการถ่วงดุลกันระหว่างสื่อชนิดเดียวกันที่ขยายตัวอย่างหลากหลาย หรือสื่อชนิดต่างๆ ซึ่งในเรื่องนี้นักสื่อสารมวลชนต้องทำงานหนักขึ้น โดยเน้นคุณภาพ และจริยธรรมมากยิ่งขึ้น และจะเป็นการบีบบังคับให้ผู้ที่ไม่มีจริยธรรมในวิชาชีพต้องปลดตัวเองออกไป ซึ่งการตรวจสอบอาจออกมาในรูปแบบของกลุ่มพลังประชาชนที่จะบอยคอตไม่ซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น หรือถ้าเป็นสื่อวิทยุ หรือสื่อโทร

ทัศน์ ก็ไม่รับชมรับฟังรายการนั้น ๆ ซึ่งจะมีผลต่อความอยู่รอดทางการตลาดของสื่อมวลชนประเภทดังกล่าว

การสร้าง “ภูมิต้านทาน” ให้กับสังคมต่อสื่อมวลชนที่เลวร้ายนั้น เป็นภารกิจร่วมกันของคนทั้งประเทศ มิใช่เป็นเพียงสภาพชั่วคราวครั้งชั่วคราวเมื่อเกิดความไม่พึงพอใจต่อคุณภาพของการรายงานข่าวในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่เมื่อเหตุการณ์ผ่านไปสังคมกลับปล่อยให้ความไม่ชอบมาพากลดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องอีกครั้ง ประเด็นวิจารณ์สื่อมวลชนที่ว่าด้วยแนวโน้มที่มุ่งจะ “ชี้หน้า” สังคมมากกว่าการตรวจสอบหรือวิเคราะห์สภาวะของสังคมอย่างจริงจัง หรือข้อกล่าวหาที่ว่า สื่อมวลชนไทยอิงอยู่กับตัวบุคคลมากเกินไปนั้น คงต้องย้อนกลับไปตรวจสอบกันอีกครั้งว่า เนื้อหาสาระแห่งการวิพากษ์วิจารณ์ของสื่อมวลชนนั้นควรมองด้านอื่น ๆ อย่างไรบ้าง เพราะการตรวจสอบสื่อมวลชนก็คือการตรวจสอบสังคมสังคมโดยยอมให้สื่อมวลชนประเภทกระโดดโลดเต้นอย่างลิงโลดด้วยอาการอ้าง “ความต้องการของประชาชน” แล้ว สังคมนั้นย่อมจะต้องหันมาตรวจสอบตนเองด้วยเช่นกัน (สุทธิชัย หยุ่น, 2537)

ดังนั้นในงานวิจัยชิ้นนี้จะแสดงให้เห็นว่าโดยรวมแล้วหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ให้ออกมาในด้านลบ คือการพยายามสื่อความหมายว่าพระสงฆ์ผู้ตกเป็นข่าวนั้นมีความผิดจริงไม่ว่าจะได้รับการพิสูจน์แล้วหรือไม่ก็ตาม แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ข่าวสดใช้ก็จะเป็นแหล่งข่าวที่มีความคิดเห็นในด้านลบเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแหล่งข่าวดังกล่าวนี้อาจมีความน่าเชื่อถือในวงการสังคมและวงการพุทธศาสนาอย่างมากด้วย เพื่อสนับสนุนความน่าเชื่อถือของข่าวให้มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น โดยผู้รับสารที่เป็นประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ก็จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดและก็ไม่รู้สึกถึงความไม่เที่ยงธรรมในการเนื้อหาของข่าวนั้น และยังไม่สามารถทำให้ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนนั้นลดน้อยลงไปอีกด้วย จึงแสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่ยังลึกซึ้งไปถึงก้นบึ้งของจิตใจมนุษย์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้แม้จะมีการตอกย้ำการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์อยู่ตลอดเวลาทางหน้าหนังสือพิมพ์ก็ตาม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับบรรณาธิการหรือหัวหน้าข่าว เพื่อให้ทราบถึงนโยบายในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ เพื่อประกอบการวิจัย
2. ควรศึกษาสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ เช่น โททส์เคิร์น วิทย์ และนิตยสาร แล้วนำมาเปรียบเทียบการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหนังสือพิมพ์ เพื่อให้ทราบว่า การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในสื่อต่าง ๆ นั้นมีความแตกต่างกันอย่างไร
3. ควรศึกษาว่าระดับความเชื่อมั่นทางศาสนาและความผูกพันทางศาสนา ของผู้สื่อข่าว จะมีผลต่อการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์หรือไม่
4. ควรศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ของกลุ่มตัวอย่าง ในเขตพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

สำหรับสถาบันสงฆ์ และสถาบันที่เกี่ยวข้อง

1. สถาบันสงฆ์ เช่น มหาเถรสมาคม ควรเร่งหาแนวทางป้องกันพระสงฆ์ที่กระทำความผิดเพื่อไม่ให้เกิดเป็นข่าวด้านลบในหนังสือพิมพ์ หรือ สื่อมวลชนอื่น ๆ เพราะหนังสือพิมพ์เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ทั้งทางด้านบวกและด้านลบให้ประชาชนได้รับทราบ
2. กรมศาสนาควรตระหนักในบทบาทของตนที่จะต้องดูแล และพัฒนางานการสงฆ์ให้ดีขึ้นมากกว่าที่จะออกมาให้ข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในด้านลบ

สำหรับสื่อมวลชน

1. หนังสือพิมพ์หรือองค์กรสื่อมวลชนควรมีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์เพื่อความเป็นกลาง และไม่มีอคติ
2. หนังสือพิมพ์หรือองค์กรสื่อมวลชนควรจัดอบรมผู้สื่อข่าว เกี่ยวกับเรื่องจิตสำนึกของวิชาชีพ เพื่อการปฏิบัติงานด้วยความเป็นกลาง และมีประสิทธิภาพในการเสนอข่าว